

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Макаренко Петро МАКАРЕНКО

«03» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Геополітика та геоekonomіка

Освітньо-професійна програма Міжнародні економічні відносини
спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
галузь знань 29 Міжнародні відносини
освітній ступінь магістр
навчально-науковий інститут економіки, управління, права та
інформаційних технологій

Полтава
2024-2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Геополітика та геоекономіка» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Міжнародні економічні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Мова викладання: державна

Розробник: Загребельна Ірина, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент

03 вересня 2024 року

Ірина ЗАГРЕБЕЛЬНА

Схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, протокол від 03 вересня 2024 року № 1

Погоджено гарантом освітньої програми Міжнародні економічні відносини

03 вересня 2024 року

Ольга ШКУРУПІЙ

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини» протокол від 03 вересня 2024 року № 1

Ольга ЧЕРНОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1/292МЕВ мд_2024
Семестр	1
Лекції (годин)	22
Практичні (годин)	18
Самостійна робота (годин)	80
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати розуміння сутності геополітики та геоeкономіки як науки про стратегію розвитку й досягнення світового чи регіонального лідерства держав у контексті забезпечення світового порядку та формування сучасного геопростору.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумови відсутні.

4. Компетентності:

Загальні:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові):

СК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК 3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

СК 7. Здатність аналізувати й оцінювати геоeкономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів

5. Результати навчання

РН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням кроскультурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

РН 8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

РН 12. Визначати геоeкономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахування національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням кроскультурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.	<ul style="list-style-type: none"> – знати теоретичні основи геополітики; – розуміти алгоритм утворення «міжнародного порядку»; – аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому та економічному; – розуміти механізм формування гео економічних і геополітичних стратегій; – синтезувати категорії та функції геополітики; – оцінювати глобальні трансформації та визначати роль країн в цих процесах.
РН 8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому та економічному; – оцінювати сценарії розвитку гео економічних регіонів.
ПРН 12. Визначати гео економічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахування національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати сценарії розвитку гео економічних регіонів з урахування національних економічних інтересів і безпекової компоненти; – розуміти механізм формування гео економічних і геополітичних стратегій; – оцінювати глобальні трансформації та визначати роль країн в цих процесах.

6. Методи навчання і викладання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення; бесіда;*

наочні методи: *ілюстрування; демонстрування;*

практичні методи: *робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;*

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.*

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, «Мозковий штурм».*

комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.*

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: *опитування, бесіда, доповідь;*

методи письмового контролю: *самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.*

методи самоконтролю: *самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.*

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи геополітики.

Тема 2. Геостратегія: поняття, типологія та структурні елементи.

- Тема 3. Поняття та основні категорії міжнародного порядку.
Тема 4. Міжнародні інтеграційні процеси.
Тема 5. Теоретичні основи геоekonomіки.
Тема 6. Геоekonomіка у контексті сучасних процесів глобалізації суспільства.
Тема 7. Сценарії розвитку геоekonomічних регіонів.
Тема 8. Україна в сучасному геополітичному та геоekonomічному просторі.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма 292МЕВ мд 2024			
	усього	у тому числі		
л		сем.	с.р.	
Тема 1. Теоретичні основи геополітики	14	2	2	10
Тема 2. Геостратегія: поняття, типологія та структурні елементи	16	4	2	10
Тема 3. Поняття та основні категорії міжнародного порядку	16	4	2	10
Тема 4. Міжнародні інтеграційні процеси	14	2	2	10
Тема 5. Теоретичні основи геоekonomіки	14	2	2	10
Тема 6. Геоekonomіка у контексті сучасних процесів глобалізації суспільства	16	4	2	10
Тема 7. Сценарії розвитку геоekonomічних регіонів	14	2	2	10
Тема 8. Україна в сучасному геополітичному та геоekonomічному просторі	16	2	4	10
Усього годин	120	22	18	80

8. Теми семінарських занять

Назви тем	Кількість годин
Тема 1. Теоретичні основи геополітики	2
Тема 2. Геостратегія: поняття, типологія та структурні елементи	2
Тема 3. Поняття та основні категорії міжнародного порядку	2
Тема 4. Міжнародні інтеграційні процеси	2
Тема 5. Теоретичні основи геоekonomіки	2
Тема 6. Геоekonomіка у контексті сучасних процесів глобалізації суспільства	2
Тема 7. Сценарії розвитку геоekonomічних регіонів	2
Тема 8. Україна в сучасному геополітичному та геоekonomічному просторі	4
Разом	18

9. Теми самостійної роботи

Назви тем	Кількість годин
Тема 1. Теоретичні основи геополітики	10
Тема 2. Геостратегія: поняття, типологія та структурні елементи	10
Тема 3. Поняття та основні категорії міжнародного порядку	10
Тема 4. Міжнародні інтеграційні процеси	10
Тема 5. Теоретичні основи геоekonomіки	10
Тема 6. Геоekonomіка у контексті сучасних процесів глобалізації суспільства	10
Тема 7. Сценарії розвитку геоekonomічних регіонів	10

Тема 8. Україна в сучасному геополітичному та гео економічному просторі	10
Разом	80

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Геополітика та гео економіка» не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання
	Денна форма 292МЕВ мд 2024
РН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням кроскультурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.	Тести, опитування, виконання завдань самостійної роботи, екзамен
РН 8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.	Тести, опитування, виконання завдань самостійної роботи, екзамен
РН 12. Визначати гео економічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахування національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів	Тести, опитування, виконання завдань самостійної роботи, екзамен

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	опитування	розв'язування тестів	реферат / презентація	виконання завдань самостійної роботи	екзамен	
Тема 1. Теоретичні основи геополітики	3	3		2	-	8
Тема 2. Гео стратегія: поняття, типологія та структурні елементи	3	3		2	-	8
Тема 3. Поняття та основні категорії міжнародного порядку	3	3		2	-	8
Тема 4. Міжнародні інтеграційні процеси	3	3		2	-	8
Тема 5. Теоретичні основи гео економіки	3	3		2	-	8
Тема 6. Гео економіка у контексті сучасних процесів глобалізації суспільства	3	3		2	-	8

Тема 7. Сценарії розвитку гео економічних регіонів	3	3	10	2	-	8
Тема 8. Україна в сучасному геополітичному та гео економічному просторі	6	6		2	-	24
Екзамен	–	–		–	20	20
Разом	27	27	10	16	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- *опитування (0 – 3 бали):*

0 балів – здобувач вищої освіти не готовий до відповіді або виявив неспроможність висвітлити питання (тему) чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновків, узагальнення;

1 бал – здобувач вищої освіти у цілому оволодів суттю питань з навчального матеріалу (теми), виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу;

2 бали – здобувач вищої освіти виявляє достатні знання і розуміння основних положень навчального матеріалу (теми), аналізує матеріал та робить власні висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки та неточності;

3 бали – здобувач вищої освіти демонструє глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми (теми), проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал;

- *розв'язування тестів (0 – 3 бали):*

0 балів – здобувач вищої освіти відповідає менше, ніж на 50 % тестів;

1 бал – здобувач вищої освіти правильно відповідає на 50-70 % тестів;

2 бали – здобувач вищої освіти правильно відповідає на 71-90 % тестів;

3 бали – здобувач вищої освіти правильно відповідає на 91-100 % тестів;

підготовка доповіді, реферату, презентації (0 – 10 балів):

0-2 балів – тема реферату не розкрита, список використаної літератури містить менше 2 наукових джерел, оформлення документу здійснено з критичними порушеннями, презентація відсутня, здобувач відмовляється від захисту;

2,5-5,0 бали – тема реферату викладена правильно, але є певні недоліки щодо відповідності результату навчання, повноті та логіці викладу; список використаної літератури містить 4-5 джерел, в оформленні документу наявні некритичні порушення, презентація відсутня або не висвітлює предмет аналізу у повному обсязі, здобувач при захисті реферату не повною мірою володіє матеріалом за темою реферату;

5,5-8 балів – тема реферату викладена правильно, матеріал реферування відповідає вимогам досягнення результату навчання, повноті та логіці викладу; список використаної літератури містить 4-5 джерел, в оформленні документу наявні некритичні порушення, презентація висвітлює предмет аналізу, але має вади недостатньої конкретизації матеріалу, здобувач при захисті реферату достатньою мірою володіє матеріалом за темою реферату;

8,5-10 балів – проблема, яка розглядається в рефераті, викладена повно, послідовно,

логічно; список використаних джерел 5-6 позицій, оформлення документу відповідає стандарту, презентація наявна і повністю висвітлює досліджувану тему, здобувач при захисті реферату демонструє повне засвоєння матеріалу;

виконання завдань самостійної роботи (0 – 2 бали):

0 балів – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 50 % від загального обсягу;

1 бал – обсяг виконаної роботи становить 50 % до 70 % загального обсягу;

1,5 бали – обсяг виконаних завдань становить від 71-90 % загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань становить від 90 % до 100 % від загального обсягу.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
Теоретичне	1-3 бали	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	4-5 балів	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Здобувач показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні
Тестове завдання	1 бал	Здобувач вищої освіти надає правильну відповідь
	0 балів	Здобувач вищої освіти надає неправильну відповідь
Всього (макс. к-ть балів)	20 балів	

*Екзамен складається з двох теоретичних питань та десяти тестових завдань. Максимальна кількість балів за екзамен – 20.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Ноутбук, під'єднаний до мережі Internet, хмарні додатки Google, веб-браузери, мережа Wi-Fi, мультимедійне обладнання (проектор, екран). Електронний репозитарій ПДАУ (<https://dspace.pdau.edu.ua>), АСУ ПДАУ (<https://asu.pdau.edu.ua>), електронний ресурс на платформі LMS Moodle (<https://moodle.pdau.edu.ua>).

13. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність

Письмові роботи можуть бути перевірені на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час виконання завдань, тестування заборонені (у т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

2. Академічна мобільність

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої/міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами

академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті.

3. Неформальна/інформальна освіта

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
Тема 1. Теоретичні основи геополітики	Prometheus	Культура та політика: багатозначність (взаємозв'язків)	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:UCF+PCR101+2019_T3
Тема 8. Україна в сучасному геополітичному та гео економічному просторі	Edera	Угода про асоціацію Україна-ЄС	https://eu-agreement.ed-era.com/

4. Дедлайни та перескладання

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25% бал.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах : підручник. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с
2. Гольцов А. Геополітика та політична географія. К.: ЦУЛ. 2019. 416 с.
3. Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / Наук. ред. В.Юрчишин. Київ: Центр Разумкова, 2022. 103 с.
4. Зварич Р.Є. Гео економічні детермінанти альтерглобалізації. Монографія. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 376 с.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Пер. з англ. Н. Коваль. 3-е видання. К.: Наш формат. 2019. 320 с.
6. Маузі Д. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ / Домінік Маузі / Пер. з англ. О. Гординчук. К.: Брайт Стар Паблішинг, 2018. 184 с.
7. Лимонова Е.М., Кузьмінов С.В., Глуха Г.Я., Шкура І.С. Транснаціоналізація світової економіки : навч. посіб. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 137 с.
8. Потехін О., Клименко Ю. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. К.: Дух і Літера, 2023. 552 с.

Допоміжні

1. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: монограф. / за ред. О.І. Рогача. К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 368 с.
2. Дейнека Т.А., Дивнич О.Д., Чернова О.В., Загребельна І.Л., Волкова Н.В. Сучасні глобальні тенденції економіки. Бізнес-Інформ. Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2022. №. 12. С. 37 – 44.
3. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya>

nacionalnoyi-eko-a179

4. Сучасна міжнародна економіка : підруч. За ред В.М. Тарасевича. Дніпро : ПДП «економіка», 2019. 386 с.

5. Шкурупій О., Дейнека Т., Дивнич О., Загребельна І., Антоненко Я. Концептуальні підходи до визначення основних трендів еволюції глобальної економічної системи. Економічний аналіз. 2022. Т. 32. № 3. С. 7 – 15.

6. Callahan William A. Sensible Politics Visualizing International Relations, Oxford University Press, 2020. 364 p.

7. Chris Miller. Chip War: The Quest to Dominate the World's Most Critical Technology. Scribner. October 4, 2022. 464 p.

8. Javier Blas, Jack Farchy. The World for Sale: Money, Power and the Traders Who Barter the Earth's Resources. Oxford University Press. April 21, 2022. 416 p.

9. Mike Pompeo. Never Give an Inch: Fighting for the America I Love. Broadside Books. January 24, 2023. 464 p.

10. Morgun V., Zahrebelna I., Bilyk T., Khurdei V. and Zub M. The Role of International Organizations in Regulating the World Economy. Archives des Sciences. (2024) Volume 74, Issue 4 Pages 105-111, <https://doi.org/10.62227/as/74415>.

11. Owen Matthews. Overreach: The Inside Story of Putin's War Against Ukraine. Mudlark. April 25, 2023. 432 p

Інформаційні ресурси

1. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2020): Офіційний веб-портал URL: <https://www.globalcompact.org.ua>.

2. Інститут світової політики (ІСП). Офіційний website. URL : <http://iwp.org.ua/>.

3. Комітет Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва. Офіційний website. URL : <http://komzak.rada.gov.ua/>

4. Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). Офіційний website. URL : <http://icps.com.ua/>

5. Міністерство закордонних справ України. Офіційний website. URL : <https://mfa.gov.ua/>

6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Урядовий портал. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

8. International Monetary Fun. URL : <https://www.imf.org/en/Home>

9. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL : <https://www.oecd.org/>

10. United Nations Conference on Trade and Development. URL : <https://unctad.org/>

11. United Nations. URL : <https://www.un.org/en/>

12. United Nations Industrial Development Organization. URL : <https://www.unido.org/>

13. World Bank Group. URL : <https://www.worldbank.org/en/home>

14. World Trade Organization. URL : <https://www.wto.org>

15. Рада зовнішньої політики «Українська призма». Офіційний website. URL: <http://prismua.org/>

16. Foreign Policy Research Institute: Ukraine. Офіційний website. URL: <https://www.fpri.org/country/ukraine/>

17. Royal Institute of International Affairs. Chatham House. Офіційний website. URL: <https://www.chathamhouse.org/regions/europe/central-and-eastern-europe>